

Toetsing evenredigheidsbeginsel door de bestuursrechter

1

Besluit berust op een **discretionaire bevoegdheid***

Soorten besluiten

Besluit berust op een **gebonden bevoegdheid**

* (al dan niet ingevuld met beleidsregels)

Grondslag in een **algemeen verbindend voorschrift**, niet zijnde wet in formele zin

Grondslag in een **wet in formele zin**

2

Is toetsing aan evenredigheidsbeginsel mogelijk en zo ja, via welke toetsingsmethode?

JA

Exceptieve toetsing wettelijk voorschrift mogelijk**

ABRvS
2 februari 2022
ECLI:NL:RVS:2022:285
(Conclusie AG: ECLI:NL:RVS:2021:1468)

ABRvS 17 augustus 2022
ECLI:NL:RVS:2022:2290 en
ECLI:NL:RVS:2022:2341
(Conclusie AG ECLI:NL:RVS:2022:1440)

Exceptieve toetsing en/of rechtstreekse toetsing voor zover de beroepsgronden daartoe aanleiding geven
Vuistregel: voorkomen doublures

JA

Rechtstreekse toetsing bestreden besluit mogelijk

**** Let wel: Exceptieve toetsing wet in formele zin niet mogelijk**

Toetsingsverbod artikel 120 Grondwet

JA

Exceptieve toetsing wettelijk voorschrift mogelijk

CRvB 1 juli 2019
ECLI: NL:CRVB:2019:2016
(Conclusie AG: ECLI:NL:RVS:2017:3557)

ABRvS 26 april 2022
ECLI:NL:RVS:2022:1225
(Conclusie AG: ECLI:NL:RVS:2022:516)

CBb 26 maart 2024
ECLI:NL:CBB:2024:190

JA

Rechtstreekse toetsing bestreden besluit mogelijk

CBb
26 maart 2024
ECLI:NL:CBB:2024:190

NEE

Exceptieve toetsing wettelijk voorschrift **niet** mogelijk

Toetsingsverbod artikel 120 Grondwet

JA

Rechtstreekse toetsing bestreden besluit in bijzondere omstandigheden mogelijk

ABRvS
1 maart 2023
ECLI:NL:RVS:2023:772
(Conclusie AG ECLI:L:RVS:2022:1441)

CBb 26 maart 2024
ECLI:NL:CBB:2024:190

Toetsing vindt enkel plaats indien sprake is van bijzondere omstandigheden die niet (ten volle) zijn verdisconteerd in de afweging van de wetgever en die de wettelijke bepaling zozeer in strijd doen zijn met het evenredigheidsbeginsel dat die toepassing in het voorliggende geval achterwege moet blijven

Toetsing vindt op andere wijze plaats, aangezien op het niveau van het wettelijke voorschrift een belangenafweging in algemene zin heeft plaatsgevonden.

3

Toepassing toetsingsmethode

Hoe wordt er getoetst? De volgende elementen kunnen een rol spelen:

Geschiedheid: is het besluit geschikt om het daarmee beoogde doel te bereiken?

Noodzakelijkheid: is het besluit noodzakelijk om het daarmee beoogde doel te bereiken of kan dat ook met minder een ingrijpende maatregel?

Evenwichtigheid (evenredigheid stricto sensu): Een besluit is onevenwichtig als het in de gegeven omstandigheden – ‘onder de streep’- voor een of meer belanghebbenden **onredelijk bezwarend is**

3 **Toepassing toetsingsmethode**

Evenwichtigheid (evenredigheid stricto sensu): Een besluit is onevenwichtig als het in de gegeven omstandigheden – ‘onder de streep’- voor een of meer belanghebbenden **onredelijk bezwarend is**

4

Vaststelling van intensiteit van toetsing

Relevante factoren:

- Beslissingsruimte van een bestuursorgaan
- Doelen van het besluit
- Gevolgen voor betrokken belangen door het besluit

Naarmate de belangen zwaarder wegen, de nadelige gevolgen van het besluit ernstiger zijn of het besluit een grotere inbreuk maakt op fundamentele rechten, zal de toetsing intensiever zijn.

Minder intensieve toetsing

Meer intensieve toetsing

Bijzonderheid: Grondslag in beleidsregels*

Een beleidsregel die zonder meer **begunstigend** van aard is rechtvaardigt een terughoudende evenredigheidstoets. Indien een regeling **belastende** en beperkende elementen bevat is bij de toetsing van evenredigheid van deze elementen is een indringender toets aangewezen.

Bijzonderheid: Bestraffende bestuurlijke sancties

Bestuurlijke beboeting wordt door de bestuursrechter altijd vol/indringend getoetst ongeacht of er sprake is van discretionaire of gebonden bevoegdheid (artikel 5:46 lid 2 en lid 3 Awb).

© Stibbe, april 2024, design: Kim Raad